سەبارەت بە (رێکخراوی ژنانی کوردی پارێزەری مافی مرۆڤ و ئاشتی)

دوکتۆر ڕوئیا تلووعی: کولتووری جوانمان لە بارەی پێکەوە کارکردن هەیە. ئێمە لە ناو خۆماندا دەستەیەك ژنین لە هەموو بیروبڕوا و ئایدیۆلۆژییەك، بەلاَم لەسەر ژن بوون و کورد بوونمان رێککەوتووین. بڕیارمان داوە ڕێز و حورمەتی هەر تاك و باوەڕەکانی بگرین و لەسەر خاڵە هاوبەشەکان ستراتێژییەکی هاوبەش هەڵبژێرین. جیاوازی بیروڕا ناکەینە هۆی تەسكبینی و بێتاقەتی لە بەرامبەر یەکتردا.

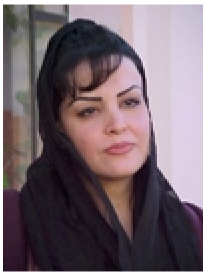

- شارەزایی لە مافە مەدەنییەکان لە کۆمەڵگای کوردستان بە گشتی و ژنان بە تایبەتی لە ئاستێکی زۆر نزمدایە.

- بە داخەوە تا ئیمڕۆ رێکخراوەی ئێمەیان بە ڕەسمی تۆمار نەکردووە و بە تازەییش ئاگاداریان کردووین کە لەوانەیە هەر بە ڕەسمی رێکخراوەکەمان تۆمار نەکەن. هەر چەند ئێمە بڕیارمان داوە کە تۆماریشمان نەکەن دەست لە چالاکی هەڵنەگرین و ئەگەر پێویست بوو سکالاَ بۆ UN دەبەین.

دکتۆر ڕوئیا تلووعی، ڕۆشنبیر و چالاك لە بواری کاروباری کێشەی ژنان و یەکێك لە دانەرانی "رێکخراوی ژنانی کوردی پارێزەری مافی مرۆڤ و ئاشتی" لە کوردستانی ئێران، لە وتووێژ لەگەڵ کوردستانپرێسدا سەبارەت بە مێژوو، چالاکی و پێکهاتەی ئەم ڕێکخراوەیە دەدوێت.

کەی "رێکخراوی ژنانی کوردی پارێزەری مافی مرۆڤ و ئاشتی"تان دامەزراندوە؟

لە دوایین مانگی هاوینی 2004دا بوو کە لەگەڵ هاوڕێکانمان رێککەوتین لەسەر دامەزراندنی رێکخراوەی ژنانی کوردی پارێزەری مافی مرۆڤ و ئاشتی و داخوازی تۆماری ئەو ڕێکخراوەمان لە ئێران پێشکەش کرد. بە داخەوە تا ئیمڕۆ رێکخراوەی

ئێمەیان بە ڕەسمی تۆمار نەکردووە و بە تازەییش ئاگاداریان کردووین کە لەوانەیە هەر بە ڕەسمی ڕێکخراوەکەمان تۆمار نەکەن. هەر چەند ئێمە بڕیارمان داوە کە تۆماریشمان نەکەن دەست لە چالاکی هەڵنەگرین و ئەگەر پێویست بوو سکاڵا بەرین بۆ UN؛ لەسەر ئەوەی کە ئێمە هەین و چالاکین، بەڵام ئێران تۆمارمان ناکات.

ئامانجەکانی ئەم ڕێکخراوەیە چین؟

ئامانجەکانمان بریتین لە: هەوڵ بۆ سەقامگیر بوونی ئاشتی (صلح) و ئارامش؛ هەوڵ بۆ بەڕێوەچوونی بەیاننامەی جیهانیی مافی مرۆڤ و پەیماننامەکانی لە ناوچەکەدا و بەرز بوونی ئاستی زانیاری سەبارەت بە بەیاننامەی مافی مرۆڤ و پەیماننامەکانی کە بێگومان مافی ژن و مافی نەتەوەییش دەگرنە بەر. دووری لە شەڕ و ئاژاوە و تێگەیاندنی نەتەوەکانی دەوروبەرمان و دنیا لە مافەکانمان. ڕەتکردنەوەی هەر چەشنە توندوتیژی بە تایبەت توندوتیژی دژ بە ژنان و منداڵان و کەمینە نەتەوەییەکان.

بە چ شێوەیەك یارمەتی بە کێشەی ژنان دەدەن. ئایا کاتێك کێشەی ژنان دەچێتە دادگا یان دامەزراوە حکوومەتیەکان، دەتوانن لەوێشدا دەورتان هەبێ؟

دیارە بۆ یارمەتی بە کێشەی ژنان ڕێکخراوەی تایبەتی ژنان وەك ڕێکخراوەی پشتیوانی لە ژنان و ڕێکخراوەی پشتیوانی لە مافی ژنان و ڕێکخراوەی ئازەرمیهر و هتد هەیە. ئێمەش لە لای ئەوانەوە تا ئەو جێگای مەودامان بێت لەم بارەوە ئیش دەکەین. ئێمە زیاتر توانایی خۆمان خستۆتە سەر ڕاگەیاندن و زەقکردنەوەی کێشەکانی ژن وەك توندوتیژی دژ بە ژنان. دیارە ئەگەر بە ڕەسمی تۆمار بکرێین، بە هۆی ئەوەی ژنانی پارێزەرمان لەگەڵە، هەوڵ دەدەین بەشێك بۆ ڕاوێژکاریی ژنان لە بارەی زانیاری یاسایی و یارمەتییانەوە دابین کەین. ئەو خاڵە کە بۆ ئێمە گرنگە ئەوەیە کە هاوکات لەگەڵ ئەوەی لە کێشە باوەکانی ژنانی کۆمەڵگامان دور

نەکەوینەوە، هەوڵی سەرەکیمان تەرخانکەین بۆ هاندانی ژنان بۆ ناسینی مافی مرۆڤ و مافی مەدەنی. واتە ئاستێکی بەرەو سەرتر لە ئاستە ئاساییەکانمان لە یارمەتی بۆ چارەسەری کێشەی ژنی کورد هەڵبژاردوە و هۆکارەکەشی دەگەڕێتەوە بۆوەی کە کێشەی ئێمەی ژنی کورد لە کێشەی نەتەوەییمان جیاواز نیە و دەبێ هاوکات بۆ یارمەتی بە چارەسەری کێشە نەتەوەییەکانیشمان هەنگاو هەڵگرین.

ئایا بە شێوەی راستەوخۆ لەگەڵ لایەنەکانی کێشەکە مەبەست (ئەندامانی بنەماڵەکان) دانیشتن و وتووێژتان دەبێت؟

بێگومان دەبێت.

ژنانی کورد چۆن پێشوازی لەو رێکخراوەیە و کاری ئێوە دەکەن؟

ژنان لە چەند شاری کوردەواری تەنانەت لە پارێزگای کرماشان و لە شاری مەهاباد، مەریوان، هتد و تەنانەت خانمگەلێك لە هەندەران، پێوەندیان گرتوە خوازیاری ئەندامێتی و هاوکارین.

پیاوانی کورد چۆن دەڕواننە ئەم رێکخراوەیە و رۆڵی ئەو؟

پیاوانی کورد لەم بارەوە سێ دەستەن. دەستەیەك کە ژن بە مرۆڤ نازانن و باوەڕیان بە ژن و توانایی ژن هەر نییە. دەستەیەك دەڵێن ژن چالاك بێت بەڵام لە ژێر چاودێری ئێمەدا، واتە خۆیان دەکەنە کەوچکی هەموو کاسەیەك و لە بزاڤی ژنانیشدا مافی رێبەرایەتی بۆ خۆیان دادەنێن. ئەم دەستە دەگمەنن، بەڵام ئەو پەڕی دژایەتی دەنوێنن (وەك ئەوەی لە کۆنگرەی ژن لە زانکۆی تاران کردیان). دەستەیەك هەن کە باوەڕیان بە هێزی ژن و پێویست بە رێککەوتنی خودی ژنان هەیە و دیارە ئەمانە یارمەتیدەری ئێمەش و بزاڤی ژنانیشن و بە داخەوە جارێ زۆر دەرناکەون.

ئایا لەم ڕێکخراوەیەدا پیاوان بەشدارن؟

لە ڕێکخراوەی ئێمەدا جارێ یەکێك لە مەرجەکانی ئەندامەتی، ژن بوونە. هۆکارەکەشی ئەوەیە کە دەمانەوێ سەرەتا ژنان خۆیان ئیش بکەن و بە هێزی خۆیانەوە ئەم ڕێکخراوە فۆرم بدەن. دیارە لە ڕاوێژکاریی پیاوانی ڕووناکبیری ڕاستەقینە دەکرێ کەڵك وەرگرین.

لە باری جوغرافیاییەوە ڕێکخراوەی ژنانی کورد پارێزەری مافی مرۆڤ و ئاشتی تا چ ناوچەیەك لە کوردستانی ئێراندا مەیدانی چالاکیی هەیە؟

ناوەندی چالاکی ئێمە لە سنەیە، بەڵام بە پێی ئەساسنامەکەمان ئەگەر تۆمار بکرێین، دەتوانین لە هەموو شارە کوردیەکاندا بنکەمان ببێت.

کار و چالاکی ئەو ڕێکخراوەیە لە ڕۆژی دامەزراندنییەوە تا ئێستا چۆن هەڵدەسەنگێنن؟

ئێمە لەم ماوە کەمەدا چەند چالاکیمان بووە:

ا) دیدار لەگەڵ لەیلا زانا

ب) دیدار لەگەڵ ڕێکخراوەی مافی مرۆڤ لە باتمان

پ) پێوەندی بە چالاکانی بواری ئاشتی لە تاران(ڕێکخراوە ناحکوومییەکان)

ت) پێشکەش کردنی پەیڤ و وتار لە کۆڕ و سمینارەکان کە بۆ ژنان دەیگرن

ج) پێشکەش کردنی پەیڤێك لە سەر ژنی کورد و مافی کورد لە ڕۆژی جیهانی ئاشتی لە زانکۆی عەلامە تەباتەبایی تاران لە سەر بانگهێشتی خوێندکاران

چ) بەشداری لە وۆرك شاپگەلی «لابی» و «ڕۆڵی ژن لە ئاشتی» و مافی مرۆڤ هتد

ح) بەشداری لە بەڕێوەبردنی کۆڕی ڕۆژی جیهانیی قەدەغە کردنی توندوتیژی دژ بە ژنان لە سنە

خ) ئامادە کردنی وتار و نووسین و راپۆرت لە سەر خۆسووتاندی ژنان و توندوتیژی دژ بە ژنان و هتد (بۆ نموونە راپۆرتی ئەشکەنجەی شەریفە لە دێگولان و ...)

د) هەوڵ بۆ سەندنی ئیمتیازی گۆڤارێکی تایبەت بە ژنان

ر) رێکخستنی خولی فێرکاری لە سەر مێژووی ژن و مافی مرۆڤ و هتد.

ئایا لە لایەن دامەزراوە حکوومەتییەکانەوە هەڕەشەتان لێ ناکرێت یان کۆسپتان بۆ دروست ناکەن؟

دیارە یەکەم کۆسپ و هەڕەشەی لایەنی حکوومەتی، تۆمار نەکردنمانە.

ئایا هیچ چەشنە بەربەرەکانییەك لە لایەن لایەنگرانی داب و نەریتی کۆمەڵگای کوردستان بە دژی ئێوە بەڕێوە ناچێت؟ (مەبەست هاووڵاتیانی سوننەتی و کلاسیکی کوردستانە)

جگە لە بەربەرەکانێ، هەڕەشەشمان لێکراوە و تەنانەت هەڕەشەی تەقاندنەوە و کوشتن و دەست درێژی و هەڕەشەیان لە خۆشم کردوە کە منداڵەکانم دەکوژن. ئەم هەڕەشانەش لە لایەن دەستەی دووەمی پیاوانی پرسیاری 6وە لێمان کراوە.

جیا لە کاری عەمەلی سەبارەت بەکێشەی ژنان ئایا کاری فکریش وەکوو بڵاوکردنەوەی زانیاری سەبارەت بەمافی ژنان لە رێگای گۆڤار و رۆژنامە، هەروەها کۆڕ و کۆبوونەوە و سمیناریش بەڕێوە دەبەن؟

بەڵێ کاری فکریشمان هەیە و پێم وایە وەڵامی ئەم پرسیارە لە پرسیاری نۆدا دراوەتەوە. جگە لەوەش خۆم خەریکی نووسینی کتێبێکم لەسەر فێمینیزم لە روانگەی ژنێکی کوردەوە.

زاراوەیەکیتر کە لە پێناسەی رێکخراوەکەدا هاتووە، "ئاشتی"یە. مەبەست لە ئاشتی چییە و لەگەڵ کێ؟

ئاشتی یان (صلح). مەبەستمان ئاشتی لەگەڵ لایەنێك یان کەسێك یان سیستەمێك نییە. مەبەست چارەسەری کێشەکانە بە ئاشتیخوازی نەك بە شەڕ و ئاژاوە. کورد تا ئیستاش لە شەڕێکی نابەرابەردا بووە (مەبەست رەت کردنەوەی مێژوو و خەباتمان نییە. هەر شتێك قۆناغی خۆی و دۆخی شیاوی خۆی بوە). لەم شەڕە نابەرابەرانەدا ئێمە بەردەوام سەرکوت کراوین و کوژراوین و دوژمن تەکنۆلۆژی شەڕی لە ئێمە زیاتر بووە. پێمان وایە لە رێگای دیموکراسیخوازی و هەوڵ بۆ ئاشتی و ئارامش و پێویستیی رەچاوکردنی مافی مرۆڤ کە دیارە مافی نەتەوەکەمان و مافی ژنیش دەگرێتە بەر، بە یارمەتی هەمووان بتوانین ئاسۆیەکی رووناکتر بۆ میللەتەکەمان بەدی بێنین.

بابەتێکیتر، مافی مرۆڤە کە سەرنج رادەکێشێت. لەم بوارەدا کارەکانتان چۆن دەچنە پێش و چ چەشنە کۆسپ و تەگەرەتان لەبەرامبەردا هەیە؟

مافی مرۆڤ، مافی ژن و مافی نەتەوەکەشمان دەگرێتەوە. لەم بارەوە پێویستە سەرەتا ئاستی زانست و ناسینی ژنانی کۆمەڵگامان لە مافی مرۆڤ بەرینە سەر. هەر بەم هۆیەوە چەند وۆرك شاپمان لەسەر مافی مرۆڤ و ئاشتی بە دەستەوەیە کە لە داهاتوودا بەڕێوەیبەرین. بۆ کۆسپ و تەگەرەی بەرامبەرمان پێمان وایە لە لایەن دەسەڵاتەوە بۆ بەڕێوەبردنی ئەم وۆرك شاپانە لەوانەیە تووشی بڕێك گرفت و تەنگ و چەڵەمە بین.

کۆمەڵگای کوردستان بە گشتی و ژنان بە تایبەتی تا چ رادەیەك شارەزای مافی مەدەنیی خۆیانن و ئێوەش بە رێگای کام میکانیزمەوە کاری رۆشنگەری لە بواری مافی مرۆڤدا دەکەن؟

شارەزایی لە مافە مەدەنییەکان لە کۆمەڵگای کوردستان بە گشتی و ژنان بە تایبەتی لە ئاستێکی زۆر نزمدایە و ئێمەش بە یارمەتی NGOکانیتر و ڕایەڵەی

ژنان و ڕێکخستنی پۆلی فێرکاری و کەڵك لە بڵاوکراوەکان، دەتوانین ئاستی زانیاری بەرینە سەر.

کولتووری پێکەوە کارکردن لە ناو ڕێکخراوەی ژنانی کوردی پارێزەری مافی مرۆڤ و ئاشتیدا چۆنە؟

کولتووری جوانمان لەم بارەیەوە هەیە. ئێمە لە ناو خۆماندا دەستەیەك ژنین لە هەموو بیروبڕوا و ئایدیۆلۆژییەك، بەڵام لەسەر ژن بوون و کورد بوونمان ڕێککەوتووین. بڕیارمان داوە ڕێز و حورمەتی هەر تاك و باوەڕەکانی بگرین و لەسەر خاڵە هاوبەشەکان ستراتێژییەکی هاوبەش هەڵبژێرین. جیاوازی بیروڕوا ناکەینە هۆی تەسكبینی و بێتاقەتی لە بەرامبەر یەکتردا.

ڕێکخراوەی مەدەنی لە کوردستان تا چ ڕادەیەك دەتوانێ لە چارەسەرکردنی کێشە کۆمەڵایەتییەکاندا دەوری هەبێت و هاووڵاتیانی کوردستان چۆن سەیری ئەم چەشنە دامەزراوە مەدەنییانە دەکەن؟

کولتووری ڕێکخراوەگەلی ناحکوومی و مەدەنی وردەوردە خەریکە جێگای خۆی دەدۆزێتەوە و هێشتا لە سەرتای ڕێگادایە، بە تایبەت ئێمە ئەو ئازادیی و دەرفەتانەی ڕێکخراوەکانی باشوورمان نییە. هێدی هێدی خەریکە بەشداری خەڵکی گەنج و خوێندەوار لە NGOکاندا زۆرتر دەبێ.

قەرەنی قادری 12-01-2005

ماڵپەڕی ڕوئیا تلووعی http://www.kurdistannet.us/roya